

ՀԵՌՈՒՍԱՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՌԱԴԻՈՅԻ ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎ

ՈՐՈՇՈՒՄ

19 հուլիսի 2023 թվականի թիվ 70-Ա

ք. Երևան

ԵՐԵՎԱՆԻ ԱՎԱԳԱՆՈՒ 2023 ԹՎԱԿԱՆԻ ՍԵՊՏԵՄԲԵՐԻ 17-ԻՆ ԿԱՅԱՆԱԼԻՔ ԸՆՏՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՆԱԽԸՆՏՐԱԿԱՆ ՔԱՐՈՉՉՈՒԹՅԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԱՀԱՏՎԱԾՈՒՄ ՏԵՍԱԼՍՈՂԱԿԱՆ ՄԵԴԻԱԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆ ՄԱՏՈՒՑՈՂՆԵՐԻ ԿՈՂՄԻՑ ԸՆՏՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻՆ ՄԱՍՆԱԿՑՈՂ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ, ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԴԱՇԻՆՔՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ ՀԱՎԱՍԱՐ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԻ ԱՊԱՀՈՎՄԱՆ ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՄԵԹՈԴԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀԱՍՏԱՏԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

Ղեկավարվելով «Հայաստանի Հանրապետության ընտրական օրենսգիրք» սահմանադրական օրենքի 20-րդ հոդվածի 11-րդ մասի և «Տեսալսողական մեդիայի մասին» օրենքի 2-րդ և 11-րդ հոդվածի դրույթներով՝ Հեռուստատեսության և ռադիոյի հանձնաժողովը

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ Է

Հաստատել «Հեռուստատեսության և ռադիոյի հանձնաժողովի կողմից Հայաստանի Հանրապետության Երևանի ավագանու 2023 թվականի սեպտեմբերի 17-ին կայանալիք ընտրությունների նախընտրական քարոզչության ժամանակահատվածում տեսալսողական մեդիաձառայություն մատուցողների կողմից ընտրություններին մասնակցող կուսակցությունների, կուսակցությունների դաշինքների համար հավասար պայմանների ապահովման գնահատման մեթոդաբանությունը»՝ համաձայն հավելվածի:

**ՀԵՌՈՒՍԱՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՌԱԴԻՈՅԻ
ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎԻ ՆԱԽԱԳԱՀ՝**

Տ. ՀԱԿՈԲՅԱՆ

19 հուլիսի 2023թ.
ք.Երևան

Հեռուստատեսության և ռադիոյի հանձնաժողովի
2023 թվականի հուլիսի 19-ի թիվ 70-Ա որոշմամբ

**ԵՐԵՎԱՆԻ ԱՎԱԳԱՆՈՒ 2023 ԹՎԱԿԱՆԻ ՍԵՊՏԵՄԲԵՐԻ 17-Ի ԸՆՏՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ
ՆԱԽԸՆՏՐԱԿԱՆ ՔԱՐՈՉՉՈՒԹՅԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԱՀԱՏՎԱԾՈՒՄ ՏԵՍԱԼՍՈՂԱԿԱՆ
ՄԵԴԻԱԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆ ՄԱՏՈՒՑՈՂՆԵՐԻ ԿՈՂՄԻՑ ԸՆՏՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻՆ
ՄԱՍՆԱԿՑՈՂ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ, ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԴԱՇԻՆՔՆԵՐԻ
ՀԱՄԱՐ ՀԱՎԱՍԱՐ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԻ ԱՊԱՀՈՎՄԱՆ ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ
ՄԵԹՈԴԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ**

Ընդհանուր դրույթներ

1. Սույն մեթոդաբանությամբ սահմանվում է Հայաստանի Հանրապետության տարածքում Երևանի ավագանու 2023 թվականի սեպտեմբերի 17-ի ընտրությունների (այսուհետ՝ Ընտրություններ) նախընտրական քարոզչության ժամանակահատվածում տեսալսողական մեդիածառայություն մատուցողների (այսուհետ՝ Հեռարձակողներ) կողմից ընտրություններին մասնակցող կուսակցությունների, կուսակցությունների դաշինքների համար հավասար պայմանների ապահովման գնահատման և Հեռարձակողների նախընտրական քարոզչության գործունեության արդյունքների հաշվարկման գործընթացը:

2. Սույն մեթոդաբանության նպատակն է նախընտրական քարոզչության ժամանակահատվածում Ընտրություններին մասնակցող կուսակցությունների, կուսակցությունների դաշինքների համար ոչ խտրական պայմանների և քաղաքացիների (ընտրողների) կողմից անկողմնակալ, ստուգված և հավաստի տեղեկատվություն ստանալու իրավունքի ապահովումը:

Հեռարձակողների գործունեության՝ ընտրական օրենսդրության պահանջներին համապատասխանությունը գնահատելու նպատակով իրականացվող մշտադիտարկում

3. Հեռուստատեսության և ռադիոյի հանձնաժողովը (այսուհետ՝ Հանձնաժողով) Հեռարձակողների հեռարձակած տեսալսողական ծրագրերի Հայաստանի Հանրապետության ընտրական օրենսդրությանը համապատասխանության մշտադիտարկումն իրականացնում է հիմք ընդունելով հետևյալը.

1) տեսալսողական ծրագրերի և դրանց տեսագրությունների (ձայնագրությունների) ուղղակի դիտարկման արդյունքները.

2) տեսալսողական հաղորդումների հաշվառման էլեկտրոնային մատյաններում մուտքագրված տվյալները.

3) Հեռարձակողների կողմից Հանձնաժողով ներկայացված տեղեկատվությունը.

4) Ընտրություններին մասնակցող կուսակցությունների, կուսակցությունների դաշինքների և (կամ) նրանց ներկայացուցիչների կողմից Հանձնաժողով ներկայացրած տեղեկատվությունը.

5) պետական մարմինների, հասարակական և միջազգային կազմակերպությունների, քաղաքացիների կողմից Հանձնաժողով պաշտոնապես ներկայացրած տեղեկատվությունը

6) Հեռարձակողների կողմից Հայաստանի Հանրապետության ընտրական օրենսդրության խախտումների մասին գանգվածային լրատվամիջոցների հրապարակումները:

4. Ընտրություններին մասնակցող կուսակցություններին, կուսակցությունների դաշինքներին անվճար և վճարովի կարգով տրամադրված եթերաժամի մշտադիտարկումն իրականացվում է հրապարակված վճարովի եթերաժամանակի սակագնի սահմանման և եթերաժամանակի տրամադրման կարգի՝ «Հայաստանի Հանրապետության ընտրական օրենսգիրք» սահմանադրական օրենքի 20-րդ հոդվածի պահանջներին համապատասխան:

Հեռարձակողների գործունեության ընտրական օրենսդրության պահանջների ապահովման նպատակով գնահատումը նախընտրական քարոզչության ժամանակահատվածում

5. Նախընտրական քարոզչության ժամանակահատվածում ընտրական օրենսդրության պահանջների ապահովման նպատակով Հեռարձակողներն իրենց տեսալսողական հաղորդումներում պետք է ապահովեն.

1) փաստերի և կարծիքների միջև հստակ տարբերությունը.

2) հավաստի՝ ստուգված, անկողմնակալ և բարեխիղճ, փաստի կամ իրադարձության մասին տեղեկացումը.

3) կարծիքների անաչառության, կշռադատվածության և հակառակ տեսակետների ներկայացումը.

4) ներկայացված տեղեկություններում սխալների առկայության դեպքում՝ սեղմ ժամկետում միևնույն հաղորդման, իսկ հնարավորության բացակայության դեպքում՝ այլ հաղորդման ժամանակ այդ մասին իրազեկումը.

5) կուսակցությունների, կուսակցությունների դաշինքների նախընտրական ծրագրերի շուրջ իրենց տեսակետը հայտնող անձանց քաղաքական պատկանելությունը հաղորդավարների կողմից ներկայացումը:

6. Լրատվական հաղորդումներում Հեռարձակողները պետք է ապահովեն.

1) հավաստի և ստուգված նորություններ.

2) իրազեկումը՝ ներկայացված փաստերի անանուն կամ հավաստիությունը բավականաչափ չստուգված աղբյուրների վերաբերյալ.

3) ներկայացվող փաստերի և տվյալների էությանը հեռարձակվող վերնագրերի ու տեքստի վերաբերելի լինելը:

7. Նախընտրական քարոզչության ժամանակահատվածում Հեռարձակողների գործունեությունը և ընտրական օրենսդրության պահանջներին համապատասխանության մշտադիտարկման արդյունքում գնահատվում է՝

1) հրապարակված վճարովի եթերաժամի սակագնի և հայտարարման ժամկետի օրենքի պահանջներին համապատասխանությունը.

2) մինչև Ընտրությունների նախընտրական քարոզչության ավարտը սակագնի անփոփոխությունը.

3) տրամադրվող եթերաժամանակի և դրա հեռարձակման ժամի համապատասխանությունը.

4) Ընտրություններին մասնակցող կուսակցությունների, կուսակցությունների դաշինքներին տրամադրվող տեսալսողական հաղորդումներում էկրանի վրա պարտադիր անընդմեջ «Նախընտրական քարոզչություն» լուսագրի առկայությունը, իսկ լսողական հաղորդումների դեպքում յուրաքանչյուր հաղորդման ընթացքում ոչ պակաս, քան երկու անգամ դրա մասին հիշեցնելու պահանջի ապահովումը.

5) Ընտրություններին մասնակցող կուսակցությունների, կուսակցությունների դաշինքների ներկայացրած նյութի հեռարձակելը մերժելու հիմքերի իրավաչափությունը, եթե Հեռարձակողները մերժել են այդ նյութի տեղադրումը (պատշաճ հիմնավորվածությունը և պատճառաբանվածությունը):

8. Նախընտրական քարոզչության ժամանակահատվածում Հեռարձակողների կողմից հեռարձակված տեսալսողական ծրագրերը ուսումնասիրելիս, բացառությամբ Ընտրություններին մասնակցող կուսակցությունների, կուսակցությունների դաշինքներին անվճար և վճարովի կարգով տրամադրված եթերաժամանակի, գնահատվում է նաև՝

1) Հեռարձակողների կողմից նախընտրական քարոզչական տեսալսողական և լրատվական հաղորդումներում սույն գնահատման մեթոդաբանության 5-րդ և 6-րդ կետերում սահմանված դրույթների պահպանումը.

2) Ընտրությունները լուսաբանողի, տեսալսողական հաղորդումներ վարողի, եթերում հանդես եկող Հեռարձակողի աշխատակցի Ընտրություններին մասնակցող կուսակցությունների, կուսակցությունների դաշինքների ընտրական ցուցակում ընդգրկված որպես թեկնածու գրանցված լինելու, ինչպես նաև աշխատանքային կամ ծառայությունների վճարովի մատուցման պայմանագիր ունեցող անձանց հանգամանքը, բացառությամբ «Հայաստանի Հանրապետության ընտրական օրենսգիրք» սահմանադրական օրենքի 20-րդ հոդվածով սահմանված դեպքերի.

3) լրատվական թողարկումներում և քաղաքական հաղորդումներում Ընտրությունների նախընտրական քարոզչության միջոցառումների լուսաբանման գնահատականներից զերծ և անկողմնակալ լինելու հանգամանքը, հավասարության և ոչ խտրական սկզբունքի պահպանումը.

4) Ընտրություններին նախընտրական քարոզչություն իրականացնող հանրային ծառայության մեջ գտնվող անձի գործունեության լուսաբանման համապատասխանությունը «Հայաստանի Հանրապետության ընտրական օրենսգիրք» սահմանադրական օրենքի 23-րդ հոդվածի պահանջներին, պաշտոնական և այլ գործունեության լուսաբանման տարանջատվածությունը.

5) Ընտրություններին մասնակցող կուսակցությունների, կուսակցությունների դաշինքներին Հեռարձակողների կողմից հեռարձակվող տեսալսողական հաղորդումներում և հաղորդաշարերում մասնակցության հավասար հնարավորություն ընձեռելու հանգամանքը.

6) Ընտրություններին մասնակցող կուսակցությունների, կուսակցությունների դաշինքների կամ նրանց ներկայացուցիչների մասնակցությամբ տեսալսողական հաղորդումներում և հաղորդաշարերում լրագրողի, տեսալսողական հաղորդումը վարողի, եթերում հանդես եկող Հեռարձակողի աշխատակցի անկողմնակալ լինելու հանգամանքը.

7) գեղարվեստական, փաստավավերագրական, անիմացիոն ֆիլմերում, տեսահոլովակներում, տեսաձայնագրություններում, առևտրային գովազդում, Հեռարձակողի այնպիսի տեսալսողական հաղորդումներում, որոնք նվիրված չեն Ընտրությունների նախընտրական քարոզչության լուսաբանմանը, Ընտրությունների մասնակցող կուսակցությունների, կուսակցությունների դաշինքների կամ նրանց ներկայացուցիչ չհանդիսացող անձի կողմից, այդ թվում՝ նաև ինտերակտիվ եղանակով, նախընտրական քարոզչություն իրականացնելու հանգամանքի առկայությունը (ընտրություններին մասնակցող կուսակցությունների, կուսակցությունների դաշինքների գործունեության, քաղաքական և (կամ) նախընտրական ծրագրերի հիշատակելը, ներկայացնելը, գնահատական հնչեցնելը, համեմատություն իրականացնելը, կողմ կամ դեմ քվեարկելու կոչով հանդես գալը, ինչպես նաև կուսակցությունների, կուսակցությունների դաշինքների խորհրդանիշերի և այլ խորհրդանիշերի նույնական կամ շփոթելու աստիճան նման լինելը, նույնական այլ գործող կուսակցությունների ու հասարակական այլ միավորումների, միջազգային կազմակերպությունների, Հայաստանի Հանրապետության տարածքում արգելված կազմակերպությունների կամ կուսակցությունների խորհրդանիշերին և այլ խորհրդանիշերին), ընտրություններին մասնակցող կուսակցությունների, կուսակցությունների դաշինքների խորհրդանիշերի և կարգախոսերի առկայությունը.

8) Ընտրությունների մասնակցող կուսակցությունների, կուսակցությունների դաշինքների վարկանիշների վերաբերյալ սոցիոլոգիական հարցման արդյունքների հրապարակման համապատասխանությունը «Հայաստանի Հանրապետության ընտրական օրենսգիրք» սահմանադրական օրենքի 22-րդ հոդվածի 2-րդ մասի պահանջներին.

9) Հեռարձակողների կողմից էթիկական նորմերի պահպանումը.

10) Ընտրությունների քվեարկության օրը՝ մինչև ժամը 20.00-ն ընտրողի տված քվեի մասին հարցման հրապարակման առկայության հանգամանքը.

11) Ընտրությունների նախընտրական քարոզչությանը վերաբերող տեսալսողական հաղորդումները առևտրային գովազդով ընդմիջելու արգելքի պահպանումը.

12) Ընտրությունների քվեարկության և դրան նախորդող օրը քարոզչական նյութի՝ տեղեկատվական, խմբագրական, փաստավավերագրական, հեղինակային կամ այլ հաղորդումների տեսքով կամ ցանկացած այլ ձևով նախընտրական քարոզչության իրականացման առկայության հանգամանքը:

Մշտադիտարկման արդյունքում Հեռարձակողների նախընտրական քարոզչության գործունեության արդյունքների հաշվարկման գործընթացը

9. Ընտրությունների նախընտրական քարոզչության ընթացքում և դրա ավարտից հետո հաշվարկվում են՝

1) նախընտրական քարոզչության ընթացքում Ընտրություններին մասնակցող կուսակցություններից, կուսակցությունների դաշինքներից *յուրաքանչյուրին առանձին* Հեռարձակողների կողմից անվճար և վճարովի կարգով տրամադրված ընդհանուր եթերային ժամանակը, այդ Հեռարձակողի տեսալսողական հաղորդումներին նրանց մասնակցության, ինչպես նաև նրանց նախընտրական քարոզչական գործունեության լուսաբանման տևողությունը.

2) նախընտրական քարոզչության ընթացքում ընտրություններին մասնակցող կուսակցություններին, կուսակցությունների դաշինքներին *առանձին* Հեռարձակողի կողմից անվճար և վճարովի կարգով տրամադրված *ընդհանուր* եթերային ժամանակը, Հեռարձակողի տեսալսողական հաղորդումներին նրանց մասնակցության, ինչպես նաև նախընտրական քարոզչական գործունեության լուսաբանման *ընդհանուր* տևողությունը.

3) նախընտրական քարոզչության ընթացքում ընտրություններին մասնակցող կուսակցություններից, կուսակցությունների դաշինքներից *յուրաքանչյուրին բոլոր* Հեռարձակողների կողմից անվճար և վճարովի կարգով տրամադրված ընդհանուր եթերային ժամանակը, տեսալսողական հաղորդումներին մասնակցության, ինչպես նաև նախընտրական քարոզչական գործունեության լուսաբանման *ընդհանուր* տևողությունը.

4) նախընտրական քարոզչության ընթացքում ընտրություններին մասնակցող կուսակցություններին, կուսակցությունների դաշինքներին *բոլոր* Հեռարձակողների կողմից անվճար և վճարովի կարգով տրամադրված *ընդհանուր* եթերային ժամանակը, տեսալսողական հաղորդումներին մասնակցության, ինչպես նաև նախընտրական քարոզչական գործունեության լուսաբանման *ընդհանուր* տևողությունը: